

la
la NAMENIOL
ROMAN . 24 Cor.
an . 12 c
de Duminec
4 Cor. — Pam
Ania și America
18 Cor.
si pentru Ro
si strălucitate pe
48 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Liceele noastre.

Am primit și am rezumat anuarele tutu-liceelor (afară de cel din Blaj, nu ne-a venit) românești din țara noastră. Până acuma în ziarele noastre s'a prea puțină atențiune școalelor seare, deși ele au o însemnătate deose- pentru formarea viitoarei noastre ge-nerații. Erația nouă de intelectuali la noi se ează în două feluri de școale securi-: în cele românești și în cele ungurești. regretabil, că în timpul din urmă cu- il către școalele secundare nemțești ale lor din Ardeal a scăzut, atât de mult pe puținii tineri ieșiți din aceste școale de bune și solide nu-i putem pune la teală și trebuie să ne țărmarim la cele nești și ungurești.

Într'un articol trecut despre viitoarea no- d generație am arătat efectele școlii un- ști. Ele sunt un adevărat desastru na- al pentru noi. Școala secundară ungu- că a creat acele tipuri pocite și hibride, tle poartă în mod neîndoios întipărită pece- pul mpului de tranziție spre maghiarizarea

clasei noastre de cărturari. *Acă nu ne vom îngriji de o creștere mai nească a viitoarelor generații mai ales arțile ungurene și bănașene, în timp de erație-două intelectuali noștri vor fi teplin maghiarizați în limbă, în menta- nie, în cultură, în toată firea și apucăturile și sentimentul lor național, chiar dacă se va pierde, va fi ca o inscripție, o etă mincinoasă lipită pe firea lor abso- străină. Atunci toată lupta, toate sbu- nările noastre de azi vor fi fost zadar- și urmașii noștri, răsniți, pierduți și în- nați de noi, vor avea cel mult un zim- de dispreț pentru opintirile noastre ne- ncioase.*

Aceasta va fi cel mai mare triumf al po- bei ungurești. Ea nu ne va învinge cu ale politice nici-odată, ci cu armele cul- ri, nu ale unei culturi superioare, care este și ne supune de bunăvoie, ci a ei culturi impuse cu toate mijloacele ofi- ciale și neoficiale, unei culturi, care ne în- jură, ne înpreoară și ne cucerește în- și pe nesimțite printr'o pătrundere tă, îndelungă și irezistibilă.

Nu mărim, nu exagerăm și nu punem jori aprinse, tabloul acesta al viitorului e absolut exact pentru oricine știe să vadă, să închege trecutul și prezentul r'o linie neîntreruptă și continuă a cărei trumare merge cu o stăruință neîndurată e țința asta.

De ne rămâne în fața acestei primejdii? fugiul nostru nu pot fi decât școalele undare românești. Aici putem cultiva ba românească, putem da viitoarei noa- e generații pe lângă o bună creștere mo- și o cultură cu adevărat românească.

Aici se impune altă întrebare: oare școa- lele noastre secundare de azi pot răspunde acestei meniri, au ele puterea naționalizatoare necesară pentru a paraliza efectele teribile ale școalelor ungurești? Mulți vor crede, că este natural de a se răspunde în chip afir- mativ.

Noi însă nu înclinăm spre acest răspuns. Dimpotrivă până și românismul celei mai românești, ca tradiție, ca spirit și ca limbă, din școalele noastre, al liceului din Brașov, e numai relativ și nu atinge încă măsura pe care trebuie să o dorim. Firește, nu pu- tem învinui pe profesori și mai puțin pe susținătorii școlii pentru acest cusur, care-i rezultatul unui întreg concurs de impre- jurări.

Dar e de datoria noastră cea mai sfântă de a îndrepta acest neajuns, de a repara prin proceduri *constante* ceiaze împrejurările au alterat în mod *inconștient*. Să nu se creadă că este de ajuns faptul, că limba de predare a unei școlii e românească, pentru a califica școala cu adevărat românească.

Elevul ieșit dintr'o școală românească tre- buie să se deosebească în mod radical, nu numai în limbă, de elevii școlii ungurești. În toată mentalitatea, în judecata, în concep- țiile lor, în felul lor de a privi orice che- stiune dela cea mai mare până la cea mai neînsemnată, în sfârșit și în felul cum se pre- zintă exterior, trebuie să fie o adevărată prăpa- stie între ei. Școala noastră trebuie să desvolte să întărească și să cristalizeze în mod con- știent toate calitățile de rasă specifice ro- mânești care dorm inconștiente în fundul sufletului fiecărui copil român ca o moște- nire transmisă și întărită din generație în generație dela strămoșii săi români.

Atunci și numai atunci vom avea o ge- nerație crescută românește. Atunci ea nu se va *putea* desnaționaliza chiar dacă ar *vrea*, căci înstrăinarea ei ar fi o imposibi- litate organică și toată firea și gândirea ei s'ar împotrivi unei prefaceri silnice.

Dar până la rezultatul acesta vom avea de făcut o cale lungă. Trebuie o prefacere a corpului profesorilor dela școalele noa- stre. Să mărturisim că în partea lui co- vârșitoare el nu este pregătit pentru această misiune de naționalizare. Avem profesori bine pregătiți, pe-alocuri chiar având un frumos capital de cunoștințe și o bună pre- gătire specială, nivelul lui moral este aproape fără excepție la înălțime, dar atâta nu a- junge.

Cum stăm cu cultura românească a pro- fesorilor noștri? Mărturisim pe față, foarte rău. Cu cât ne depărtăm mai mult de gra- nițele României, cu atât mai puțin româ- nească e cultura clasei noastre de cărturari și tot astfel și a profesorilor noștri.

Trebuie deci să căutăm aici o schimbare radicală, căci până nu vom avea profesori cu cultură românească, nu le putem cere imposibilul: creșterea unei generații cu cul- tură românească. Pentru aceasta trebuie să

proclamăm ca principiu suprem că nimeni să nu poată ajunge profesor la vre-o școală secundară românească, fie gimnaziu, fie liceu, fie chiar școalele normale sau seminariile (deși acestea nu pot fi socotite școale se- cundare) fără a-și fi dobândit o cultură ro- mânească deplină.

Nu merge, cum se întâmplă azi, până și în Brașov, ca oameni cari și-au făcut toată cartea, dela clasa întâie de liceu până la diploma de profesor, exclusiv în școale străine. Profesorii aceia poate să fie persoane foarte destoinice și onorabile și bine pregătite în specialitatea lor, dar nu pot corăspunde mării lor meniri de-a naționaliza școala ro- mânească, atunci când ei se află poate chiar sub nivelul de românism al școlii și chiar și al școlarii lor.

Nu voim să spunem că este cu neputință ca un profesor să corăspundă supt acest raport, dacă nu și-a făcut numai decât școa- lele în românește, (se poate ca el prin au- todidactică și autodisciplină de fier să-și ro- mânizeze toată cultura și toată conștiința) dar e mai probabil ca el să nu poată co- răspunde.

Și nici atâta nu va ajunge. Va trebui să mergem mai departe, să cerem cu toată stăruința ca nimeni să nu fie angajat pro- fesor la o școală românească dacă nu a urmat un timp oarecare, după părerea noa- stră *cel puțin doi ani* (un an ne pare prea puțin) la o universitate din România, urmând acolo mai ales cursurile de limbă, de lite- ratură, și de istorie românească și pe ale specialității sale pentru a cunoaște termino- logia ei românească. Aceasta va trebui să o cerem pe viitor tuturor profesorilor noștri, *indiferent de specialitatea ce și-au ales.*

Știm că propunerea asta nu-i nouă, dar să nu ne mai mulțămim cu constatarea asta, ei să trecem în sfârșit dela cuvinte și propuneri la *fapte*. Cum, în ce fel? Aici auzim ridicându-se corul cărcotașilor cari nici-odată n'au curajul unei hotăriri, a unei fapte, ci se mulțămesc să-și tânguiască iere- miada.

Ei bine, pe cât știm, aproape toate liceele (despre Brașov, Blaj, Beiuș și Năsăud știm chiar sigur) au fonduri din cari se dau burse pentru a se crește profesorii acestor școale. Este deci foarte ușor ca din aceste fonduri să se dea în loc de 4 ani, burse pe 6 ani, dintre cari 2 ani pentru România. Școalele fiind autonome pot hotări lucrul acesta.

Cu aceasta însă chestiunea nu ar fi rezolvită. Atunci ne vom fi îngrijit ce-i drept, de surescenența viitorului, dar profesorii azi angajați încă vor trebui supuși procesului de românizare.

Aici avem un nou și bun mijloc pe care nu-l recomandăm numai, dar pe care am dorii să-l vedem declarându-se *obligator*: cursurile de vară din Valenii-de-munte.

În privința asta nu putem lăuda îndea- juns buna hotărire a direcțiunii liceului din

Braşov de a da ajutoare la trei profesori pentru a merge la Valeni. Exemplul ei va trebui urmat cel mai târziu anul viitor de toate liceele noastre.

Mai mult chiar, cel puțin profesorii de istorie, de limbă și de literatură românească, azi definitivăți, vor trebui să dobândească câte un concediu de un an-doi pentru a merge (cu leafă neștirbită) la București. Căci este absurd ca azi să predea istoria limbii și literaturii românești profesori cari și-au luat »doctoratul« dela savanți ca Moldován Gergely, Ciocan, Alexics etc., oameni cari ne fac pagube cu mult mai efective și mai reale cu preținsele lor »cursuri« universitare — cea mai caraghioasă caricatură a cuvântului știință de când există vre-o catedră pe lume — decât chiar cu politica lor ungurească.

Am arătat aici ce socotim noi necesar pentru naționalizarea școalelor noastre secundare. Azi dezideratele acestea nu mai sunt ale câtorva oameni numai, ele sunt ale tuturor românilor buni, luminați și prevăzători, și sunt pe cale de a fi ale *unel întregi opinii publice*. Nu vom înceta de a face propagandă pentru ele, căci sunt răsărite din nevoile adânci, de neînălțurat, ale unui neam întreg, din nevoile elementare ale existenței sale chiar.

Și în fața unei astfel de necesități hotărâte și imperioase direcțiunile liceelor dacă mai țin la opinia noastră publică vor *trebui să se supule*.

Consiliu de ministrii. La 4 August n. se va ținea un consiliu de ministrii, la care vor participa toți membrii guvernului.

Încă o primejdie pentru școale. *Mai mulți preoți din satele dimprejurul Aradului ne aduc vestea că în comunele acelea autoritățile au alergat la un nou mijloc pentru a obține maghiarizarea școalelor. Notarii comunali fac mari opintiri pentru a înduplecă pe unii părinți să declare că*

doresc ca limba de predare a școlii să fie cea ungurească.

Dacă 20 de părinți vor cere aceasta, școala va trebui declarată școală ungurească, conform legii lui Apponyi.

Este datorita preoților de a sta pază împotriva uneltirilor tot mai mârșave ce se fac împotriva școalelor noastre.

Croații și camera ungară. Deputatul croat Supilo și-a terminat seria de articole în ziarul »Novi List«. În articolul ultim se spune, că tactica cea mai potrivită situației de azi, e să nu se trimită delegați în camera ungară. Numirea banului și felul cum s'au stabilit afacerile comune a jignit principiul de paritate pe care se întemeiază transacțiunea. Tendința politicii ungurești a fost totdeauna știrbirea autonomiei croate. E timpul suprem ca oamenii politici croați să dea un răspuns conștient, desconsiderând parlamentul ungar.

Maghiarizarea numelor de localități. »Wiener Deutsche Korespondenz« muștră ziarul din Viena pentru faptul că în rebuinează din comodat numele de localități ungurești din Ungaria cari în Austria sunt absolut necunoscute, contribuind astfel la maghiarizarea numelor de localități din Ungaria.

Alegerea de patriarh.

Deschiderea Congresului.

Arad, 29 Iulie n.

Congresul național sârbesc a fost deschis astăzi în Carloviț cu o pompă extraordinară și în mijlocul unui interes colosal. Mii de oameni au împesurat deja des de dimineață palatul patriarhal și edificiul în care își ținea congresul ședințele. Un pluton de jandarmi, abia cu greutate a a putut trage cordonul prin care se răsbește în sala congresului. La ora 9 s'a prezintat cu steag și cu muzică în frunte, compania de onoare sub conducerea căpitanului Pupits și tot atunci s'a așezat pe piața de lângă reședința batalionul întâiu al artileriei de cetate din Peterwardein.

Deputații au intrat înainte de zece în congres, conduși de administratorul Bogdanovici.

În sala de ședință sub un baldachin roșu așezat pe o estradă înaltă este fotoliul comisarului

regesc. Ceva mai jos, alătura și lângă este scaunul președințial, pe care îl ocupă *Nicolits Miron*, cel mai bătrân dintre episcopi din ordinul sfințirii, care prezidează congresul, și în semicerc sunt șase fotolii de cea seama episcopilor. La stânga dela estrada sarului regesc sunt locurile rezervate misiunea congresuală permanentă.

Galeria este tixită de dame elegante și societate sârbească.

La 10 fix, episcopul Nicolici Miron și cei adunați și deieagă o comisie care să se pe comisarul regesc.

Câteva minute în urmă apare comisarul *Günther* Antal însoțit de atașatul său Pál, amândoi înbrăcați în haine de gală. Episcopii în frunte cu Nicolits îl privesc, și-l conduc la locul destinat. Aici se prezintă șatului rescriptul regal de investire a șatului în ungurește, care îl citește. Deputații sunt în picioare. Afară compania de artilerie tras o salvă, iar artileria 24 de tunuri.

După cetirea rescriptului, care s'a tradus în sârbească, comisarul Günther, rostit în ungurește următoarele:

Preasfințitor domn Episcop, reverențiam comisarul congresual! În urma președinției regesc, care s'a citit aici, numit fiind de *Majestățile* noastre împărat și rege apostolic, congres de comisar regesc în puterea acestui congres național sârbesc, convocat pe arhiepiscopul mitropolitan, d' deschis. Rog pe atașatul să măcească aceasta în limba sârbească.

Atașatul a repetat apoi cuvintele acestor sârbește.

După aceasta episcopul *Nicolits* a rostit omagiile de loialitate din partea congresului.

Comisarul regesc — a zis *Nicolits* — a deschis congresul în numele *Maiestății Sale*, dându-ne o vorbă despre îngrijirea părintească a *Maiestății Sale* de totdeauna credinciosul popor sârb. Luăm adâncă recunoștință la cunoștință și implorăm nere omagială grația sa și de aci înainte pentru ciosul său popor sârb și biserica lui. Trăiască *Majestățile* imperiale și regală *Francisc Iosif I*, trăiască regesc *Antoniu Günther* (jivio însuflețite).

A răspuns apoi comisarul regesc. În numele *Maiestății Sale* pentru congresului, pe cari le va arăta la locul înalt. A accentuat apoi că pe lângă regească în actul acesta al convocării congresului, care să aleagă pe patriarh — se marie *bunavoința guvernului*, care urmărește să se sebit interes înaintarea culturală și morală a țării ortodoxi, de naționalitate sârbă. A accentuat apoi, că având în senzul rescriptului regesc, *congresul acesta exclusiv misiunea să alege pe patriarh, cu alte agende nu să ocupă*. Provoacă apoi congresul ca în de

FOIȚA »TRIBUNEI«.

Memoria.

Memoria, ca manifestare a inteligenței, e facultatea pe care o posedă spiritul de a fixa și reproduce toate actele trecute în starea de cunoștință. Ar fi prin urmare facultatea de a recunoaște ceia ce s'a făcut în cunoștință de cauză. Faptele interne îi sunt ca obiect. Nici un gen din fenomenele interne nu e exclus din memorie, căci ne aducem aminte și de amintirile noastre și de uitările noastre. E sigur totuși că nu ne amintim toate faptele vieții noastre. Care sunt caracterele deci care trebuiesc să reunească actele noastre pentru a deveni un obiect real al memoriei? Trebuie să fie trecute. Memoria se adresează la la ceia ce s'a știut odată, căci ea e facultatea de conservare, care păstrează depozitul cunoștințelor dobândite.

Memoria mai reține și propriile noastre acte, deci dânsa e tradițiunea propriei noastre vieți. În știință trebuiesc legate între ele o serie de propozițiuni, care însă nu se produc fără memorie. De aceea chiar în antichitate, se considerau muzeele ca ficele memoriei. Dar, pentruca actele noastre să se păstreze, trebuie să fie săvârșite în starea de cunoștință. Memoria noastră nu se întinde până la naștere; cele dintâi acte ale vieții, atât de importante pentru desfășurarea facultăților noastre, nu lasă nici o urmă în suflet și pot fi comparate celor dintâi secole din viața omenească

terestră, ilustrată prin mari descoperiri, despre care istoria de abia se ocupă.

Extensiunea memoriei se oprește la al treilea sau al patrulea an și, în aceste limite, variază după cultura și aptitudinile spiritelor. Memoria de odată e și facultate, și activitate, și forță și tendință. Activitatea memoriei considerată în ea însăși se manifestă la trei grade succesive, ca acțiune de a se fixa în spirit, ca acțiune de a se reține sau de a se ști prin suflet și ca acțiune de a reproduce sufletele în timp și loc, la momentul potrivit. Aceste sunt funcțiunile memoriei, funcțiuni care și au calitățile lor proprii.

În determinarea obiectelor în vederea memoriei, e foarte indispensabil concursul imaginației. Un surd reține fisionomia persoanelor, iar un orb sonul vocii.

Memoria mai e conștiința actelor noastre trecute. Nu e, o senzație continuată dar slăbită, căci nu e un act de gândire, care are pentru obiect un fapt senzibil sau nu și care poate, prin concursul imaginației, să fie mai vie decât impresiunea.

Din punctul de vedere al materialismului, cum poate materia nervoasă mai întâiu să perceapă, apoi să reproducă cunoștințele dobândite prin moleculele eliminate ale corpului?

Autorii vechi o explicau prin așa numita *hypothèse des traces*.

Memoria e liberă. Fiecare act își are cauza sa directă în spirit care-l reproduce.

Putem, după placul nostru, a parcurge ani întregi într-o clipă sau a consacra ore întregi pentru a descrie o clipă; amintirea zilelor de

năcazuri e mai puțin lungă, de obicei aceea a zilelor fericite. Atârnă totuși de marea durabilă această amintire într-un suflet și de a o scurtă în celalalt. Nu se ia în considerare ordinea timpului.

Condițiile memoriei sunt conștiința și activitatea care se reunesc în identitatea personală.

Timpul este nedeslipit de memorie și se spune că e amintirea însăși a actelor noastre care dau dela origină noțiunea timpului.

Memoria este conștiința sau inconstiența în diferite grade. Nu avem totdeauna o cunoștință perfectă de situația noastră prezentă, căci memoria noastră ne scapă atunci și numim înțelegerea atunci, tot ceea ce facem fără intenție și fără să ne vine contra voinței noastre. Memoria este înțelegerea și înțelegerea este înțelegerea, deci cu această înțelegere.

Memoria conștientă e mai de seamă viața spirituală. Activitatea memoriei este înțelegerea. Legile nu sunt abstracțiuni cari se ocupă de fapte, ele sunt expresiunea însăși a faptelor, ele indică că fenomenul are un anumit ordin, ori cât de distincte ar fi, și că comun care stăpânește întreaga serie să găsește în toți termenii.

Se știe de ce fenomenele cari se șterg din memorie, revin câte odată după un lung timp. Astfel actele copilăriei se uită de obicei și stă matură și reapar adeseori în bătrânețe.

În curba vieții, punctul culminant este atins în mod egal de origină și de sfârșit. extremele se ating. Charles Nodier și spune că, »cel mai dulce privilegiu pe care

rei zile să fixeze termen pentru alegerea patriarhului și despre aceasta să l avizeze pe calea președintelui.

După aceasta comisarul regal însoțit de atașatul său, a părăsit sala. Episcopii l-au petrecut până a ușă, iar delegația l-a condus până în apartamentele sale.

In contra limbii ungurești.

După îndepărtarea comisarului regal s'a născut o vie discuție în jurul rescriptului regal.

Dr. Miladinovits (radical) a protestat împotriva limbii ungurești, care se întronează oarecum ca limbă oficială în congres. În biserica națională sârbească limba oficială este cea sârbească și cel mult ca un mijloc de interpretare, un expedient pe care a te putea înțelege, admite limba ungurească. Vasa Muacevits nu admite nici aceasta, limba ungurească nu poate câștiga nici ca limbă de interpretare drept de cetățenie în sala congresului. Aceasta, atinge nu numai autonomia bisericească, și dreptul public croat, pentru că Carlovițul este pe teritoriul Croației. Protestează apoi energic contra ingerenței comisarului regal, care vrea să octroieze el ordinea de zi. Protestează și împotriva numelui administratorului, care este în contra legii bisericii sârbe. Boldijar Popovici (radical) arice că protestul n'are loc acum înainte de a se fixat ordinea de zi. Propune să se tipărească discursurile comisarului și ale episcopului Niko-Miladinovits și să se împărțească între deputați. Numai în urmă se va putea discuta dacă Günther a de-aștit orl nu limitele competenței sale.

A urmat apoi constituirea. S'a ales de vicepreședinte Nicolae Giurgevits de notari Klicin și Cravilevits radicali, Solarits și Obradovits, independenți.

La 12 ore, președintele a ridicat ședința. Mâine vor decide definitiv asupra ordinei de zi.

Dineul.

La 1 s'a servit un dineu la palat. Deputații au primit toți invitații, independenții însă nu s'au prezentat pentru că au aflat că se va ridica toast pentru banul Rauch. Au luat parte comisarul regal Günther și atașatul său, episcopii toți, președintele Balla Aladár, brigadierul Frederic Scheller și ofițerii oștii comandai de onoare. Comisarul a vorbit între Bogdanovits și brigadierul Schneller. În fața lui, un admirabil tablou în ulei, care reprezintă venirea sârbilor în țară la anul 1690. Sub decursul prânzului cântă muzica regimentului nr. 70.

La friptură episcopul Bogdanovits a ridicat paharul pentru Majestatea Sa. Toastul a fost ascultat în picioare. Tot Bogdanovits a toastat apoi acordat omului bătrân, e acela de a-și aminti cu o extremă ușurință impresiile copilăriei.

Asociațiile accidentale prin alăturare în timp și în spațiu, explică bizazeria gândurilor care se ivesc în somn în visuri și în conversație. Fiecare știe ce se petrece în adunările unde se vorbește sincer și fără încunjur.

Un cuvânt aduce un incident, o povestire prozică un altul, fără a mai exista vre-o altă legătură în acest țesut de istorii decât aceea care s'a format în spiritul unui asistent. Cu privire la număr, se va vorbi de origina focului, de proprietățile numărului, de descoperirile astronomiei, de artele moderne, de literatură etc., și fiecare din aceste subiecte va da loc la serii de anecdote asupra moravurilor sălbaticelor, asupra teatrelor și călătoriilor.

Tot astfel se explică incoherența imaginilor în visuri. Dacă, de pildă, în timpul nedormirii, gândeste cineva la o persoană care este în Italia, dacă Italia te face să gândești la arcul lui Titus, Titus la evrei și aceștia la Pilat, nu vei găsi nimic surprinzător în aceasta.

Aceeaș lege care vorbește de visuri, vorbește și despre memorie.

Rudo.

pentru Wekerle ca șef al guvernului, pentru ministrul de culte Apponyi și pentru baronul Rauch, banul Croației după aceea întâiu sârbește pe urmă ungurește a toastat pentru reprezentantul regelui, ministrul de justiție Günther.

Muzica a intonat »Gott erhalte« și s'au dat mai multe salve de tun. Günther a trebuit să asculte în picioare urgisitul imn. După aceea a vorbit el toastând pentru episcopi și pentru deputații congresuali. El a pornit din idea fundamentală preconizată de Sfântul Stefan: O țară cu o singură limbă este slabă. Sârbii erau cam nedumeriți, cum tocmai el reprezentantul sistemului care vrea tocmai contrarul: o țară cu o limbă, prin urmare slabă, apoteozează aceste memorabile cuvinte. Scopul era însă să vorbească pe placul sârbilor, și aceștia l-au aplaudat, fără îndoială nu pentru ceea ce a spus ci pentru intenția asta.

Hotărârea partidului radical.

Partidul radical a ținut azi după amiază o consfătuire în care și-a fixat atitudinea viitoare. Hotărârea aceasta a făcut senzație. A declarat, că în chestia ordinei de zi mulțumește cu un protest serbatoresc. În urma acestei hotărâri se poate că totuși se va putea ținea alegerea. Asupra persoanei candidatului nu au hotărât nici azi, dar este neîndoios că șansele lui Bogdanovits sunt minime și după toate probabilitățile Zmejanovits va ieși învingător.

Turcia constituțională.

Elanul de însuflețire a cuprins întreg imperiul. Demonstrațiile entusiaste nu mai conțin. Prisonerii politici ieșiți din închisori sunt întâmpinați cu urale și sărbătoriți. Se pare că și în desfășurarea sa din viitor viața constituțională nu va fi împiedecată de tulburări. Numai la Salonic a fost ieri vărsare de sânge, executându-se șapte ofițeri trădători, cari făcuseră camarilei servicii de spionaj.

Puterile europene sunt de acord să lase Turcia în voia ei. »Omul bolnav« trecut la nouă viață dă dovezi de-o vâjioșie uimitoare. Bulgaria își vede interesele primejdite mai de aproape. Ziarele bulgare scriu că toate nădejile legate de alipirea Macedoniei li-s'au zădărnicit. Opinia publică patriotică din Turcia, care acum a ajuns stăpânitoare și e alimentată de propaganda turcilor tineri, nu va suferi sfârșirea teritorului turcesc și va respinge orice amestec din afară, ce ar viola independența absolută a împărăției. Poliția franceză de reformă într'un loc a și fost alungată, iar la Ueskueb au somat poliția străină să se depărteze, fiind deja de prisos.

Astfel se pare că toate planurile puterilor europene au fost nimicite prin o trăsătură de șac. Cel puțin deocamdată sunt în neputință de a se încumeta la orice amestec.

Iată telegramele mai recente:

Amnestia.

Constantinopol. Vre-o 1000 de studenți medicali au aranjat un meeting. Deși însuflețirea a fost la culme, n'au obținut tulburări. Turcii tineri au lănat, au manifestat stăruind populația să păstreze ordinea. În moșea Sofia s'a celebrat o slujbă dumnezeiască de mulțumire. Azi s'a publicat oficial amnestierea condamnaților, poliției și s'a șters cenzura telegramelor.

Atitudinea armenilor.

Berlin. — Ziarul »Voss. Zig.« l-se telegrafiază din Constantinopol: Comitetul revoluționar al armenilor pretinde garanții solide pentru respectarea regimului constituțional în viitor, declarând că armenii aderă neclintii la deciziunile congresului ținut la Paris în 1907, la care congres erau reprezentate toate comunitățile revoluționare din Imperiul otoman. Fiindcă organizația armenilor nu are încredere în sultanul Abdul Hamid, pretinde, conform unei pretențiuni formulate în acel congres, să abdice, căci la caz contrar va continua lupta sub toate împrejurările până când sultanul nu va satisface desideratele tuturor popoarelor.

Vorbirea sultanului.

Constantinopol. — Ziarele tarcești abia azi dau în vileag următorul incident: Alături pe la miezul nopții sultanul s'a arătat poporului ce se aglomerase înaintea chioscului Ildiz. Singur a deschis fereastra și l-a intrabat pe demonstranți, că ce vor. Din mulțime s'a desprins atunci un glas zicând:

— Nu dorim altceva decât să Te vedem tot sănătos Măria Ta. De 32 de ani Ți-au ascuns fața de noi vre-o câțiva trădători. Eram foarte dornici să Te vedem Măria Ta. Ți mulțumim de mil de ori, c'ai binevoit să Te arăți Măria Ta. Să trăiască Padișahul!

Sultanul a răspuns atunci cu vorbirea următoare:

— Copii mei! Fiți pe pace! De la suirea mea pe tron am lucrat întotdeauna numai pentru bunăstarea și fericirea împărăției. Dorința mea cea mai fierbinte este, ca supușii mei, cari îmi sunt atât de aproape ca niște copii ai mei, să fie fericiți. Dumnezeu îmi este martor. De azi înainte vi e asigurată. Voi munci împreună cu voi. Să trăiți de a-i înainte liberi, cași când ați fi frați. Credința și recunoștința voastră îmi servește spre mare mângâiere. Iar acum mergeți acasă și vă odihniți!

Mulțimea s'a retras în ordine aclamând pe sultanul.

Bulgaria și noua situație.

Berlin. Din orașele Adrianopolis, Sereth, Monastir și Ueskueb se vestește mare însuflețire. Ziarele bulgare scriind articole despre constituția turcescă, recunosc că prin reactivarea ei Bulgaria și-a pierdut toate speranțele de a mai alipi vre-odată Macedonia la Bulgaria.

Bandele se'mprăștie.

Sofia. Emigranții bulgari trimiți din orașele din Macedonia descriu însuflețirea despre era nouă. Bandele bulgare se reimpatriază și sunt salutate chiar și de către turci. Mulți emigranți se pregătesc să întoarcă acasă și e nădejde, că rezultatele propagandei grecești și bulgare se vor nimici încurând.

Jandarmăria străină e de prisos.

Ueskueb. Ofițerii garnizoanei de aici au declarat ofițerilor de jandarmerie străini, că poliția internațională a devenit de prisos și speră a-l vedea încurând dușul din Macedonia.

Sofia. Din Djumaja se anunță, că locuitorii de acolo, răpiți de bucuria proclamării constituției, au alungat pe ofițerii francezi ai jandarmeriei de reforme.

Ștretlicul Jildizului.

Belgrad. Aici se acreditează tot mai mult părerea, că evenimentele din Turcia s'au urzit de-a dreptul din Jildiz, ca astfel să se paralizeze inițiativa reformatoare ale puterilor europene.

Executarea spionilor.

Salonic. Spionilor vechiului sistem li-s'a'nfundat de-a binele. Fără excepție sunt condamnați la moarte. Ofițerii condamnați se execută dimineața la marginea orașului. Eri s'au executat patru, azi șapte ofițeri trădători. Vre-o câțiva indivizi străini, suspecti, și »nazir«-ul monopolului

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de almitir.

Fabricație proprie din marmură, granit, seayit, labrador etc., din pietre de marmură magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Căminul și magazinul central: Kolozsvár, Dázsma-u. nr. 21, Telefon 603. Filiale: Nagyvárad, Gygyóben, Déva și Bánpatak.

de tutu de aici, au fost provocați ca în decurs de 24 ore să părăsească orașul.

Hilmi Paşa a îmbrățișat și sărutat pe șeful mișcărilor turcești, Ever Bey, între ovațiile unui public imens adunat la grădina publică a orașului.

Amănunte asupra manifestațiilor din Constantinopol.

Constantinopol. Ieri noapte manifestațiile au atins punctul culminant. Discursurile patriotice au fost pronunțate în grădina publică, restaurante, cafenele de turci, creștinii, ofițeri, funcționari. Toate discursurile terminau cu strigătul de »Trăiască Sultânul!« Căți va oratori au atacat pe favoriti.

Ziarul »Sabah« spune că puterile ar trebui să renunțe la acțiunea reformelor, căci Constituțiunea asigură reforme pentru întreg Imperiul.

— Hamdi bel, guvernatorul din Pera, a fost numit ministru al poliției.

— Comunicațiunea cu Pera și Galata se făcea în liniște azi dimineață, dar la Sтамбул agitațiunea era mare, meșterii, procesiunile au avut loc. Deputații au fost trimiși Porței.

Publicarea amnestiei generale și îndepărtarea ministrului marinei au avut de efect o potolire a spiritelor contra camarilei dela Yidiz Kiosc.

Situațiunea ar putea deveni gravă dacă potolirea nu s'ar face.

Faptul că sultanul nu s'a arătat poporului ieri, cu ocaziunea manifestațiilor din fața Yidiz Kioscului, pare a fi contribuit la nemulțumirea poporului.

— Trupele licențiate din al treilea corp de armată au sosit la Smirna la 22 Iulie și au fost repatriate.

— S'a publicat tradeaua privitoare la alegeri. Străzile Sтамбулului, mai ales în fața Porței, sunt țixite de mulți oameni cari aclamă cu entuziasm pe marele vizir.

Deținuții politici nu au fost încă puși în libertate de oarece ceilalți deținuți li împiedică, spre a fi puși și ei în libertate.

Manifestațiunile au avut loc contra ziarelor moderate.

Belgrad. Skupština. Șeful partidului progresist, dl Ivanović, a anunțat o interpelare relevând evenimentele serioase din Turcia și întrebând ce atitudine va lua guvernul sârbesc față de acele evenimente importante pentru Serbia și pentru populațiunea să brescă din vechia Serbia și Macedonia.

Ministrul de externe a declarat că va răspunde interpelării când ea va fi pusă la ordinea zilei.

Ambasadorii la Sultanul.

Constantinopol. Ambasadorii Austro-Ungariei, Italiei și mai mulți însărcinați de afaceri ai ambasadelor și miniștrilor, au făcut vizită Porței primind asigurări că constituțiunea va fi absolut aplicată. Pregătirile pentru alegeri au și început.

Comunicări consulare spun că albanezii au început de ieri să se împrăștie. La Ueskueb, șeful albanezilor a asistat la serbările date cu ocaziunea proclamării constituțiunii.

Din Ueskueb vine vestea că creditul pentru poliția secretă a fost anulat, iar aceasta revocată.

Cu ocaziunea grațierii a 70 tineri turci din închisoarea din Salonic, toți ceilalți prizonieri au scăpat, deoarece jandarmii nu erau în număr suficient spre a-i opri.

Dela frați.

Din Bucovina. Alecsandri, jucat de câțiva studenți și oameni ca toți oamenii într'un colț al Bucovinei uitat de români, în mijlocul pădurii de Iagi, pe o scenă de câteva scânduri prinse în grabă la un loc: aceasta s'a făcut Duminică, 19 Iulie st. n., în acel Călinești, unde numele Eminovici amintește locul de unde a pornit Eminescu, s'a făcut cu prilejul celei dintâi petreceri populare a cabinetului de cetire »Deșteptarea«, înființat anul acesta în Călinești.

O răpede ploaie face pe »actori« să părăsească scena. Apoi mana cerului, în care bunii români, cari sunt de față, printr'un acces de optimism silite, văd și mana pământului, mana viitoare revărsată de cabinetul »Deșteptării«, încetează; diletanții urcă larași scândurile și larași lavițele, care picură de ploaie, sunt împănate de cei câțiva

preoți, de vre-o doi răzeși, cari n'au uitat, ca stăpâni alții de-al lor, cine sunt — de vre-o câțiva învățători, de doamne și domnișoare. Norodul, care și aici, așa de aproape de țara care i și-a lor, grăiește rusește, face roată împrejur și dă să pricispă și el ce se petrece. Și neastâmpărul fiicărilor și suratelor, care și aici trebuie să-și arate liniereța, e stăpânit de strigătul, — și aceasta bine înțeleasă în decursul și mijocul reprezentației, — unul frumos bădică, care, cu un larg gest al mâinilor, poruncește și se roagă: »Teoh! Sihalite tai divet-se (Tăcere! Ascultați și uitați-vă încoace!). Și adevărat! Ochii norodului răs și fug și ei de a valma pentru ca el și cel al cărturarilor să prindă ce le place: harța Rezeșului Harț, chipul zglobiu al Mărlucl.

Așa dară, »Harț Rezeșul«, ploaie, »Sihalite tai divet-se«, în mijlocul pădurii care în zilele ei se cutremură de mută tăcere, în mijlocul acestor uitați și neamului românesc... Ce îndrăzneț, ce amenințător scânteie și fulgeră în umbrele înserării tricolorul de pe pieptul câtorva studenți »Jinimeal«.

»Neamul Românesc«.

Alex. Moraria.

Din străinătate.

Intrevederea lui Fallières cu țarul Nicolae. La Reval, orașul maritim rusesc, se petrece de prezent un nou eveniment de însemnătate pentru politica externă. Abia au trecut două luni dela întâlnirea țarului rusesc cu regele Angliei și deja Franța, al treilea factor în viitoarea triplă alianță, grăbește să întregască ansamblul scenăriei politice.

Germania simte tot mai mult, cum se stringe în jurul ei cordonul de fier al tripliei alianțe în perspectivă.

Evenimentele din Turcia par la adăpost în urma acestei grupări de forțe rivale.

Luptele din Maroc. Corespondentul lui »Morning Post«, Bartlett, care se află acum în Fez, publică o nouă dare de seamă despre o convorbire pe care a avut-o cu Molay Hafid.

Iată părțile mai interesante din acea dare de seamă:

Mulay Hafid — scrie Bartlett — e de 34—45 de ani și unul dintre cei mai frumoși bărbați din câți am văzut. Partea de sus a feței lui Hafid seamănă cu a lui Abdul Aziz. Are aceeași frunte frumoasă și aceeași ochi expresivi, din cari strălucește bunătatea și un fel de bucurie aproape copilărească atunci când un lucru îl interesează. Aseănarea se oprește aci. Partea de jos a figurii lui Hafid arată o mult mai mare putere și energie. Are nas pronunțat, obraji rotunji, bărbie pătrată, buza de sus foarte groasă și mustăți și barbă neagră. Culoarea feței e măslinie. Purta îmbrăcămintea obișnuită marocană și era desculț.

Mulay Hafid își exprimă bucuria de a vedea din nou europeni în capitala lui. »Am rugat ambasada din Tanger să trimită consuli aici, dar până acum n'am primit nici un răspuns. Sunt gata să le garantez siguranța atât a lor cât și a tuturor celor ce se pun sub protecția mea. Sunt foarte întristat de svonurile false ce circulă despre mine în presa europeană.

Doresc foarte mult ca Europa să cunoască adevărul despre mine însumi și despre intențiile mele. N'am de loc simțeminte dușmănoase străinilor cu toate că după cum veți înțelege ușor, trebuie să mă port foarte prevăzător în ce privește opinia publică dominantă. Doresc să deschid țara, să-i dezvolt comerțul, să-i reorganizez finanțele și știu că nu pot izbuti întru aceasta decât cu ajutorul străinilor. Am o deosebită predilecție pentru englezi cari au fost totdeauna prietenii țarei mele. Doresc să nu fac nimic ce-ar putea ofența pe francezi; ași dori să întretin relații amicale cu ei și, de când am fost proclamat sultan în Marakeș, mi-am dat cea mai mare silință să împiedic pe partizanii mei dela atacuri contra armatei franceze în țara Suia...

Sunt gata să recunosc actele dela Algeciras, desi un mare număr din supușii mei sunt împo-

trivă; dar îmi rezerv dreptul ca, îndată ce se va liniști, să convoc o nouă conferință și pun din nou în desbatere unele dispozițiuni actului. Căci necesitatea multor din prescripțiile lui va dispăre odată de voi fi întemeiat guvern puternic; voi lua însă-mi asupra protecția vieții și proprietății. Dar sunt gata să mă supun aceluși act până când va veni unul potrivit pentru o nouă conferință.

Am fost ales în unanimitate — încheie Molay Hafid — de triburile din toată țara, și răspunderea pentru continuarea războiului civil și a burărilor va fi a Europei, dacă Puterile vor continua a refuza să mă recunoască. Poate că terile cred că mă găsesc în strâmtoare financiară și de aceea nu pot continua războiul.

Dar eu am pentru toate scopurile mele destui și mai mulți oameni decât im trebuie.

Intrevederea Țarului cu președintele Franței. Reval. — Pe la orele 3 p. m. esc franceză a intrat în rada portului. Salutarile elementare au fost schimbate.

Imediat ministrul marinei, dl Dikow, s'a pe bordul unui cutter spre a saluta pe dl Fallières în numele țarului.

Președintele republicii franceze, cu suit și însoțit de dl Dikow, s'a dus pe bordul Țarului »Standard«.

Țarul a primit pe dl Fallières, strângându-i cordial mâna.

Vizită prezidențială a ținut 10 minute.

Puțin în urmă, țarul cu miniștrii săi și cu s'a dus pe bordul vasului »Verité«, unde a stat o oră.

În acest timp d-nii Iswolski și Pichon, miniștri de externe, confereau.

Dela băile sărate din Ocna-Sibiului

Majoritatea oaspeților și în ăstă — ca d'gulă și prin alte locuri — o fac reprezentare de ai »poporului ales«. Asta o observă strădăcă nu din trăsăturile lipice din nutra, ap bună seamă din conversația lor sgomotoasă imbulzeala lor nesuferită și din tărăboiul din nagogă, ce-l fac cu multă obrăznicie în par în scaldă. Am observat și mulți români, chiar din familii bune, mânați aci parte tarea sănătății, parte pentru distracție.

Dacă e să judecăm însă grija ce o pune administrația băilor ca și locul acesta să de un cald al »ideii«, atunci trebuie să o pătimim pe acei românași, cari cu bani scurți românești înghit gălușțele pregătite din alu nedospit al șovinismului nebun. Căci ascultă-mă rog:

La cassă se vorbește numai ungurește scripțiile românești din parc și din scaldă sesc cu desăvârșire (s'ar putea înneca »români din regat, dacă n'ar vorbi — nemțește!), conlori-pierdevară de pe la colțurile cabinelor și femeile de serviciu sunt tot unguri și un roaice din Ocna, un oraș cu majoritate românească de locuitori. Căpătuială de stat. Iar ca păză pe colac, pentruca »scopul« să fie a la perfecție, administrația aranjază în fier Sâmbătă câte o petrecere cu dans cu caracter exclusiv »patriotic«. Am informația, că s'au la atari petreceri și români, cari în loc să tindă să se ia cel puțin un joc românesc în dinea de dans, au jucat până în zori ciard și, vezi doamne, și ceva boston, bine înțeles turea de distincții fi ai lui Israel. Nădăjdu însă, că frații, în cari mai este un pic de de demnitate națională, sau nu se vor mai acolo, sau — ducându-se — vor inzista să dea petrecerii un caracter etnic corespunzător oaspeților. Căci a sosit vremea, să ne împuț limba și obiceiurile noastre ori unde am fi, minteri ne-ar cuprinde o apatie, prin care șine ne cântăm prohodul de îngropăciane.

De încheiere mai amintesc, că banda țigănească care de altminteri cântă bine românește, marșrută din partea administrației, să cânte parcul acestei mai nouă pepiniere de maghizare oricum, chiar și chinezește numai românește nu. Vă puteți dară închipui, ce »distracție« splendidă au românii, cari sunt oaspeți bili la băile din Ocna și cei cari zilnic vin în Sibiului! Singurul folos, ce-l avem e, că româ-

Müller György

Prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
 Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

Recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserică de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

Opawski Jozsef

prima fabrică de trăsuri de copii în Ungaria de sud.

TIMIȘOARA. — Jozsefváros. Misits utca 2 sz. Hunyadi utca sarok.

Ține în deposit

trăsuri de copii

fabricațiune proprie, dela cele mai simple până la cele mai împodobite cu prețuri favorabile.

Tot așa primește tot felul de reparaturi în bransa aceasta.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
 de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sficle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
 este escelentă

Spirtul Reuma

Incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sficle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

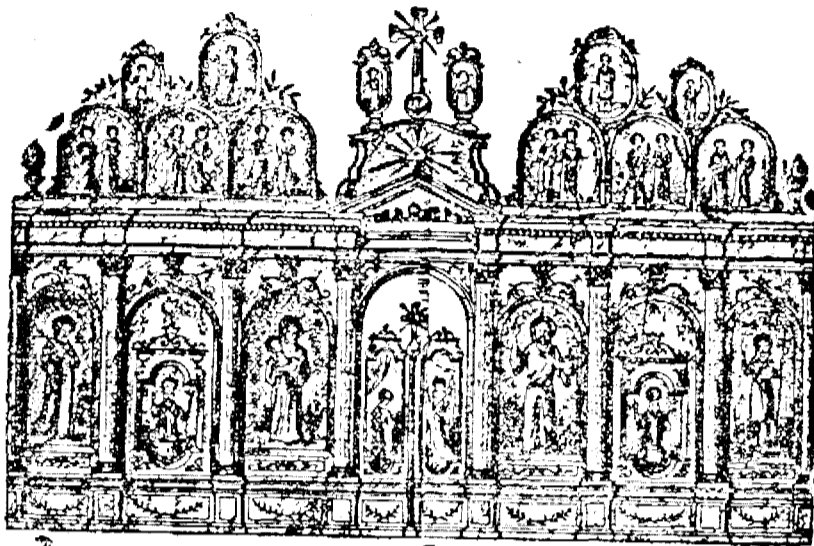
Nr. telefon 331.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
 SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac

altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statul sfinte din piatră, lemn sau imitație.

Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de biserică și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimitt gratult. — Pentru a ușură negocierile mă duc pe che tuellile mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

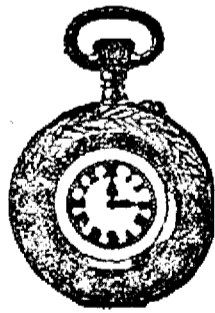
Prăvălie nouă!

Prăvălie nouă!

Mare prăvălie de ciasornice și bijuterii în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am deschis în Arad, colț cu strada Forray și Rákoczy (lângă împletitoarea de ciorapi Szállassy) corespunzător pretensiilor de azi

o prăvălie de ciasornice și bijuterii

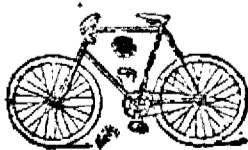
unde primesc tot felul de reparaturi de ciasornice cu garanție pe 3 ani. Țin în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, de perete și pendule precum și obiecte de aur și argint, execuția cea mai fină. Primesc bilete de amanet și rupturi de — — aurar, prețuri mari, sau le schimb. — —

Solicit părtinirea on. public, cu dinstinsă stimă:
HIRSCH JENŐ, ceas. și aurar.

SCHMEREK & SCHNEIDER

fabrică de motoare, mașini, de instalații
 electrice și electrotehnice.

TIMIȘOARA-IOZEFIN, strada Bonnaz nrul 14.

Mare depozit de mașini de cusut, biciclete și gramofone provenind din cele dintâi fabrici.

Deasemenea avem totfelul de

părți constitutive

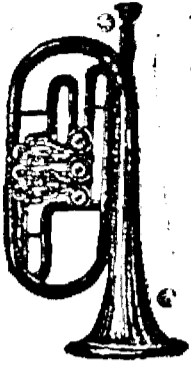
de mașini, cu prețurile cele mai reduse și garanții

Primim reparații de orice fel la mașini de cusut, de biciclete și de gramofone precum și instalații de lumină electrică, de sonerii electrice, de telefoane și parafulgere

Carl Raab

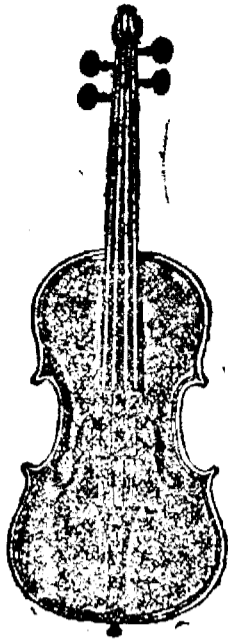
Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrinyi.
Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

Aparate fabricate proprii și anume: vioare, celo mari, mici, trîmbiți, flaute, clarinete, tobe mari și mici, baș-tambure de rangul întâi, harfă de forma ferei, — le recomand cu toată căldura. Harmonice, gramofoaane, fonografe și alte asemeni aparate, atât cu corzi de piele cât și de oțel din țară cât și străinătate în cel mai mare asortiment.

Drege orice aparat muzical, specialiștii are la dispoziție.

■ Catalogul prețurilor trimite ori cui gratis și franco. ■

Atrag mai ales atențiunea on. public asupra atelierului meu de reparaturi special și cu puteri excelente de lucru, unde se repară tot felul de instrumente în mod special și sub supravegherea mea personală pe lângă probă și garanție.

KÉZSMÁRKY J. Prima întreprindere de pompe funebre din Arad

Biroul central și magazinul de modele, strada Weitzer
:: János, palatul minorilor, lângă posta centrală. ::

Depozitul principal: Maros u. 2 sz. casa proprie.
Telefon 465. Telefon 465.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. că am înființat cu ziua de azi o întreprindere de pompe funebre bine asortată co-răspunzător cerințelor de azi.

Aranjez înmormântări în loc și în provincie cu cea mai mare pietate, după sistemul studiat în cele mai mari orașe din țară și din străinătate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase cu prețuri estine fără concurență.

Toate mormântările se săvârșesc prin prezența mea.
Arad 1908, 1 Iunie.

Cu distinsă stimă
Kézs márk J.

Materia de zidit al veacului al XX-lea.

Nisipul de ciment, pietrii de ciment, fărmături de țigle de ciment, ciripă, piatră, nisip și pietrușițe

zac ca un capital mort

În multe părți, deși cu ajutorul unor mașini simple se pot transforma în

BANI GATA!

Cereți gratis și franco un prospect și modeluri, țigle, baloturi și ciripă de casă și se trimite franco 20 de kilograme din materia crudă (nisip sau pietricele) pentru fabricare de probă, fără spese.

Cheltuiala la 1000 buc. cărămizi este	20 cor.
„ „ 1000 „ ciripe preg. „	42 „
„ „ un balot de cărămizi „	17 „

Se caută re-
prezentant. Büschitz Mór, Komárom.
Strube Henrik, Weida.
Primul reprezentant al fabricii.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn
BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

CEASURI DE TURN

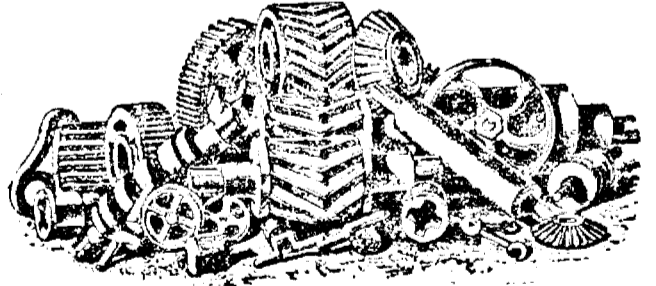
pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solida. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onoratorilor comitetelor bisericesti asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciaturile de turn pe lângă chezașie. — Onoratele comitete și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu budget, gratis.

Se află de vindut în deposit:

2 cazanuri de fier cu țiavă (45° suprafața de temperatură)
1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 mașini
șină de treerat Sirok. 1 mașină pentru fanii de paie. 1 pompă
centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompă
stabilă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorice
și cu mână. 3 motoare electrice cu 10, 3 1/2 și 1 1/2 HP. 1 sfâr-
mător de cucuruz (porumb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzler patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forță de greutate). 1 mașină pentru astupuse. 1 rășniță de mână. 1 mașină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de sfredelit zidul. 2 rezervoare conținut 20—25 Hctl. 1 mașină de mână pentru iarbă
1 pompă de foc nouă pentru edificii de țară.

Mai de aproape la dl:

Bartzler István Temesvár

ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2

jos dau evartire bine plătită; asta
cesitate, căci dacă ar locui în jurul
Kaferi, administrația precaută, cum
anță ar îndruma oaspeții la aceia. —
atâta l X.

NOTĂȚI.

ARAD, 29 Iulie n. 1908.

oniri caraghioase. Avem un nou
presă de astădată de o ciudată specie
ispectivă.

de 13 Mai am primit unul din numă-
rându, cu cari din mila guvernului sun-
tuți, cu scopul de a-l insera conform
arului nostru. Sosind însă prea târziu la
ad ziarul e aproape gata, verdictul nu a
eprodus în numărul din același zi, ci în
doua zi. Alăta a fost desjuns pentru d.

Dânsul ne-a făcut proces sub pretext
u am fost următorii legii care cere pu-
mediată a verdictului, deși numărul dela
ie eră martor pentru asta.

ful administrației, un redactor și pagina-
rului nostru au fost ascultați la tribunal
se constată dacă într'adevăr verdictul
utut publică decât a doua-zi după so-
Apărarea a fost reprezentată cu energie
locat dr. Iustin Marșleu.

larea nu a fost decât un lung șir de in-
moste și fără rost asupra orelor când se
nuscritele la zăuț, când se lachele, partea
mală și când se pane ziarul supt tipar.

el au fost ascultați despre cele mai
mănuite ale tehnicei ziarului nostru
rocuror și judecătorii că el cari
le a judecă în această materie sunt
le candidă.

rmă, nelăcrezător mai mult în pricepera
at în adevărul dispozițiilor, dl procuror a
și obținut ca un »specialist« să fie ascu-
lă această afacere.

se va termina afacerea nu știm, domnu-
curor, vedem că, nu i lipsește bunăvoința
ne face miserie, dar atâta totuși nu e destul,
bere să și știe cum să le pue la cale.

Prizonieri politici din Bosnia
Arad. Înainte cu vre-o câteva săptă-
au fost aduși din Bosnia și internați
azamatele din Arad, șapte nenorociți pri-
eri politici din Bosnia, osândiți fiecare pe
mulți ani de tribunalul militar de
o. Intre ei se află și un preot, colabo-
r al ziarului din Banjaluca »Ota-
«, un funcționar de poștă și alți locui-
distinși din Banjaluca.

Artariul acesta neomenos, care își amin-
e pe cel al lui Silviu Pellico, a atras
ora nenorociților bosniaci toate simpa-
publicului din Arad, care a aflat întâi din
adi Közlöny« despre oaspeții cazamatele
egăite din fortăreața Aradului. Se pare
că se va porni o întregă mișcare în
prul nenorociților prizonieri.

ședința de ieri a municipiului Arad a
it dr. Nemes Zsigmond o caldă apărare
avoarea bosniacilor, cerând ca municipi-
să inițieze o acțiune în favorul lor.
municipiul a aprobat sgomotos propune-
lui Nemes izbucnind în violente între-
ri la adresa tirăniei austriace. Amintim în
cât că cu o zi mai înainte tribunalul
Arad osândise pe doi socialiști la
1/2 și 1 an temniță ordinară. Ar fi
și mai frumos dacă onorații consilieri

mai lăsau ceva din indignarea lor și pen-
tru tirănia ungurească.

— Slovacii și congresul dela Praga. După
cum am anunțat la timpul său, slovacii n'au par-
ticipat la congresul tuturor slavilor ținut nu de
mult la Praga, partidul național slovac însă a tri-
mis o declarațiune de aderență, în care se lă-
murește atitudinea slovacilor. Slovacii se declară
solidari cu ideia înfrățirii culturale a tuturor semin-
țiilor slave. Au primit cu multă simpatie vestea,
că între semințiile singuratică au încetat dușmă-
niile, așa între ruși și poloni, între sârbi și croați.
Slovacii n'au trimis reprezentanți la congres din
motive politice. Guvernul ar fi uzat de acest pre-
text de noui prigoniri.

— Cununie. Dl Pavel Bogoeviciu, candidatul de
preoție, și d-ra Maria Șandru, anunță cununia lor
ce se va serba Duminică în 9 August n. la 11
ore a. m. în biserica gr.-or. română din Borlo-
venii-vechi.

— Sârbiil ne fac procese! Cetim în »Tel.
Rom.« După procesul intentat din partea sârbi-
lor pentru mânăstirea Hodoș-Bodrog, avem să
înregistrăm alte două procese ce ni-s'au intentat
din partea lor, și anume, unul pentru comuna
Brestovaș și altul pentru comuna Naddș, ambele
în Banat. Se cere împărțirea averii bisericesti în-
tre sârbi și români, cu toate că în nici una din
aceste comune nu se mai află nici un sârb. Pro-
cesul e intentat pe motivul, că oarecândva aceste
comune au fost sârbești. Din motive de formă,
sârbiil au fost respinși cu cererile lor. Vor trebui
se înceapă procesele de nou.

— Rezistența soldatului român.
Dintre toți ostașii armatei austro-ungare s'a
constatat și dovedit de nenumărate ori că
soldatul român duce mai mult decât ori-
care la tăvăleală, cum se zice. S'a văzut
cum după zile de grele trude și marșuri
obositoare seara ostașii români, puneau pe
ofițeri în uimire jucând la sunetele vioarei
cutărui soldat țigan, hore și sârbe, frământ-
fând cu sete pământul, pe când ceilalți
soldați picau de oboseală. Această virtute a
rezistenței fizice până la extrem s'a con-
statat și în armata română. Iată o nouă
dovadă, constatată deunăzi.

În luna Iunie, întorcându-se de la o ma-
nevră militară din Dadilov (lângă Bucu-
rești) dl colonel Panaitescu, comandantul
batalionului de căi ferate a voit să încerce
puterea de rezistență a ostașilor. După o zi
întregă de marșuri și exerciții, batalionul
sosi la Jilava. Colonelul organizează atunci un
concurs de iuțeață între această localitate
și București (cimitirul Belu) deci o distanță
de 8 km. 500 de metri.

Concurenții au parcurs această distanță
fără nici un accident, variind dela 55 de
minute și 1 ceas 12 minute.

Clasarea concurenților nu a fost făcut
decât două zile după cursă, după ce o vi-
zită medicală a îngăduit de-a se constata
starea lor. Toți să găseau într-o excelentă
sănătate.

— Spărgătorii mucallți. Umorul și Gemü-
tlichkeit-ul nemțesc face progrese și la onorabilii
brânșă a spărgătorilor. Un tânăr negustor din
Berlin se însurase luând o fată din localitatea sa
Ebersdorf și fericit își aducea înăra nevastă
acasă pentru a-și începe gospodăria. Când înăra
pereche sosi dela gară, găsi ușa încununată cu
verdeață și dintre flori și frunze îi binevenea o
inscripție frumoasă: »Domnul să vă binecuvinte !«
Dar când intrară în casă găsiră toată locuința
vănzolită și jefuită de spărgătorii cari ducând toi-
ce găsiră de preț, avuseră umorul de a le pregăti
această primire.

Experanțiștii în Bulgaria. La Șumla, în Bul-
garia, s'a deschis congresul esperanțiștilor, la care
iau parte și delegații ai esperanțiștilor români.

La Șumla s'a făcut o prea cordială și frumoasă
primire delegațiilor români. La cuvântările la Es-
peranto ale dlor Harolambov, președinte-le ligii
esperanțiște din Bulgaria și locot. Silvestriev, a
răspuns din partea delegațiilor români dl dr. Ro-
bio, inițiatorul mișcării esperanțiște din România
și președintele grupului român care a luat parte
la congres.

— Congresul internațional al medicilor
la Abbazia. Din 28 până în 30 Septembrie a. c.
se va ținea la Abbazia congresul internațional al
medicilor. Se vor discuta metodele de tratament,
ce se aplică la boalele de plămâni în sanatorii.
Președinți vor fi medicii: Kirchner din Berlin,
Alberto Robin din Paris, Sir Weiter din Londra,
Winternitz și Dalmer din Viena. Vor conferen-
ția: Albrecht Robin, despre influența climii mari-
time asupra bolnavilor de plămâni, Sadoveanu,
profesor în Constanța, despre injecțiunile cu apă
de mare. Vor mai citi conferențe medicii: Bas-
senge din Berlin, Kirchner din Berlin și Fodor
din Abbazia. Din prilejul congresului se va aranja
o expoziție de aparate medicale și medicamente
pentru tratamentele boalelor de plămâni.

— Cea mai înaltă casă din lume. Fără în-
doleală că cea mai înaltă casă din lume va fi a-
ceea care se construiește acum la New York,
căci va avea nu mai puțin de 280 metri înăl-
țime.

Casa se construiește pentru societatea Equi-
table Life, și va avea numai puțin de 62 de ca-
turi. Construcția principală va avea 34 de etaje,
și înălțimea sa va fi de 148 de metri. Peste a-
ceastă clădire, se va ridica un turn pătrat de 28
de catari de 132 de metri.

Arhitectura va fi în stil Renaissance, și deco-
rația va fi foarte îngrijită.

Construcția acestei case va costa 50 de mili-
oane de lei.

— Un vas — sanatoriu. Se anunță din Lon-
dra că o firmă engleză construiește acum un vas,
care ar fi aranjat întocmai ca un sanatoriu și în-
zestrat cu toate instalațiile moderne ale acestor
fel de institute. Vasul acesta, care va costa două
milioane de franci, va fi destinat îndeosebi pen-
tru vindecarea boalelor nervoase. Va avea tot fel-
ul de băi, odăi pentru bolnavi, săli pentru exer-
ciții gimnastice, o sală de concert, un teatru și
un mare salon. Vasul va putea lua 200 de pa-
sageri și va staționa de regulă în fața Abaziei,
de unde când vremea va fi înșirăită va face ex-
cursii în Mediterană. Doi medici vor fi în per-
manență pe bord.

— Act de mulțămire. Ni se cere publicarea
următorului act de mulțămire: În urma rugărilor
mele lansate în »Tribuna« nr. 110 a. c. au bine-
volt a mă sprijini pe examen următorii domni:
Augustin Beleş (Șimand) 5 coroane, Dr. Lazar
Popovici (Viena) 5 coroane, prin Oa. adm. »Tri-
buna«, Victor Buibaș, oberleit (Losoncz) 2 cor.,
dnul Aureliu S. Micu mi-a colectat suma de 4
cor. dela Alexandru Papiu, v.-prot. 1 cor., Lau-
rențiu Nicoară, preot 1 cor., Filon Roman. Inv.
(Seuila de câmpie) 1 cor., Aurel S. Micu învăță-
tor (Bistra) 1 cor., cari domni primescă pe a-
ceasta cale cea mai adăucă mulțămire. Bunul
Dumnezeu să le răvăștească însuții și înmilit!
Saturău, Iulie 1908. — Cu profundă stimă:
Petru Vărgăndan, student.

— Miss Clara Clemens. Fiica lui Mark
Twain, e o foarte talentată cântăreață. Ea e însă
o victimă a celebrității tatălui ei. De câteori anunță
în Londra că va cânta, lumea vine ca să vadă pe
fiica lui Mark Twain, iar nu pe cântăreața de ta-
lent. Din această cauză ea e amenințată să nu-și
poată face niciodată o reputație personală, din
cauza covârșitoarei celebrități a tatălui ei.

— În Crockmacrive, Irlanda, s'a format o
societate compusă cam din 1.000 de inși, a căror
țintă este renanțarea de bună voie la toate bu-
curiile acestei lumi. Conducătorul acestei mișcări
e Edward Cooney, care a început mișcarea aceasta
acum cinci ani de zile, de atunci are în toate
partile lumii aderenți cari se numesc Cooneyiți.
Bărbații îndeplinesc lucrările gospodărești mai
grele ale comunității, iar femeile pe cele mai
ușoare. Primirea în comunitate se face printr-o

licitațiune minuendă.

licitațiune minuendă pentru edificarea unei învățământ din comuna Șiștaroveți în Lipova.
Licitațiune să desige pe Dumitru în 20 Iulie st. v. (2 August st. n.) a. c. are p. m. în localul sitei biserici.
capul de exclamare 3815 cor. 14 fil.
una bis. are să dee întreprinzătorului — m proiectului de spese — cărămidă, peatră ipul necesar.
capitoliilor de a licita au să depună în bani au în hârtii de valoare acceptabile vadiu capu% dela prețul de exclamare.
nuna bisericească își rezervă dreptul de omi pe acel reflectant în care va avea mai încredere.
cu mul de zidire și proiectul de spese se vedea la oficiul parohial din loc.
ca reflectanții nu pot pretinde diurne ori spese datorice pentru prezentare și participare la șine.
t din ședința com. paroh. din Șiștaroveți, în 13/26 Iulie 1908

Comitetul parohial.

Magyar Elelmiszer-szállító Részvénytársaság

nyilvános hűtő- és fagyasztó raktárháza. (Depozitul public frigorifer al societății ungare pentru furnisarea alimentelor.)

Budapesta, IX., în strada Tóth-Kálmán nr. 8-10.

Telegrame: Consumus Budapest. Telefon: 25-02 Biron central: V., Nagykorona-ut 17.

Atragem atențiunea on. public asupra marelui nostru depozit frigorifer (având încăpere de 600 vagoane de mărfuri) construit după toate ouceririle tehnicei moderne în care se păstrează tot felul de alimente precum carne proaspătă, nuntură, slănină, paseri tăiate, ouă, pește, icere, conserve, vânat, unt, lapte, caș, miere, poame proaspete, bere, vin, must etc., apoi răsad de plante, flori, blanuri și lănerii, covoare etc.

Toat. să păstrează timp mai îndelungat și neschimbate. Lichidăm și avansuri cu condiții moderate pentru fiecare marfă.

Frigoriferiile noastre au o situație favorabilă prin faptul că sunt așezate lângă gară și sunt legate prin o linie de șin cu gara de mărfuri de pe malul Dunării și având o situație centrală pot fi atinse ușor din orice parte a orașului.

Mărfurile supuse taxelor vamale și de consumație se pot depune în mod liber, avem apoi avantajii la reexpediții

Fabrica noastră de ghiță produce zilnic 500 de măgi metrice de ghiță.

Primim transportul mărfurilor depuse la noi și mijlocim desfacerea noastră prin sucursalele noastre din Viena, Berlin, Breslau, și London, altele tot în regia noastră.

Avem sucursale pentru primirea și clasificarea mărfurilor în provincie, în Arad, Careil-mar, Szentey Lugoj, Huedin și Kaposvár.

Avem agenții la granițe în Bodenbach, Buchs, Eg-r I. B. Granica, Halbstadt, Oderberg, Passau Salzburg, Smbach, Tetschen, Lindau.

Pentru lămuriri și informații au a se adresa la Direcțiune.

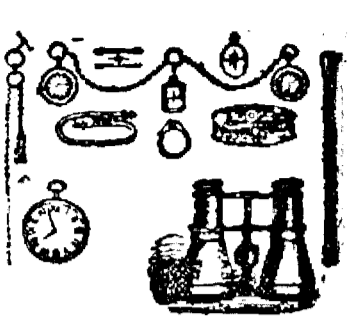

Gratis!

trimit oricui cine se adresează la mine, catalogul de peșur care a apărut de curând despre

Gratis!

ciasonice de prima calitate și bijuterii, ciasonice bine regulate remon-toir cu 5 conoane 60 fl., un ciasonic de trezit perfect cu 2 cor. 90 fl

Cadouri mari de sărbătorii

Győző Brucker Nándor és Társa măiestru de ciasonice.

Győr 75.

Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

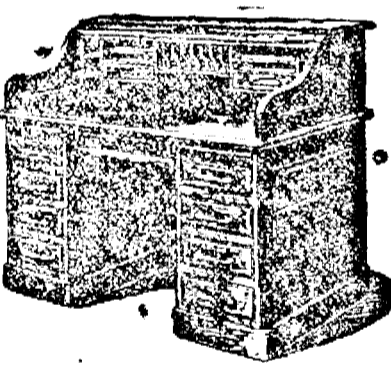
Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut Minerva cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Ace de mașină de cusut veritabile englezești. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

La reparații, adoptări etc. nu vă uitați de

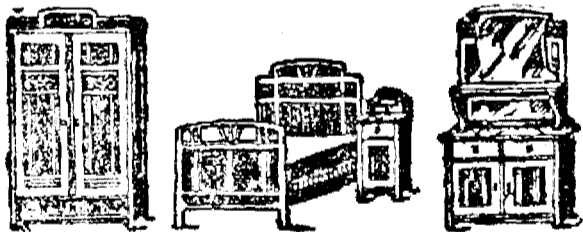
Geamurile duble de reformă ale lui Mayr.

Brevet unguresc nr. 37857, foarte potrivite și încercate de toată lumea. Sunt cele mai simple, bune și ieftine (A nu să confundă cu ghișeurile!) și sunt breveteate în toate în statele mari. Lucrări de construcție de tot felul. Instalații și aranjamente de localuri, magazine, școli și biserici

Siugurul producător al geamurilor duble de reformă. Brevet unguresc numărul 37857.

VICTOR KREMER tâmplărie cu uzină de aburi. SIBIU (Hermanstadt, Nagyszeben).

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.

Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

Cele mai bune bandaje de hermă, de pânteci, suspensorii, irigaătoare, injectoare și articole de cauciuc, (șumă), ciorapi de cauciuc se gătesc la

Carl Koch

Timișoara (în oraș), Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

Jgaz Sándor

ciasonnicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

ANUNȚURI

primește administrația Tribuna pe lângă prețurile cele mai moderate.

Mare succes. *Invenție nouă.*

Dinții susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari natural au înfruntare asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e mai scump tesaur din lume, de aceea vă recomand noua mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér“ a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le negreala sau gălbineala îi face albi ca și zăpada

O singură experimentare adăvărește, că „Hófehér“ e mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în el praful care să frece, care se pune pe gingei și între dinți și ducând smaltul de pe dinți produce dureri de dinți și de gingei. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20**,
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32**, (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

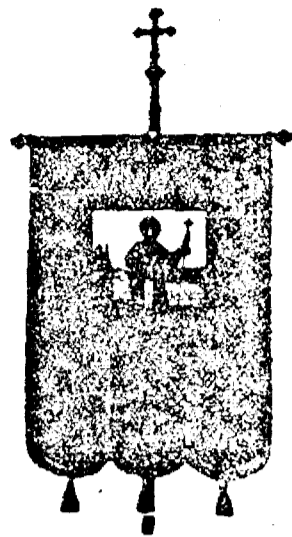
VRANITS & TAUSCH

„La crucea de aur“

în **NEOPLANTA** (Neusatz (Ujvidek))
strada Dunării (Donau-Gasse).

Recomandă în binevoitoare atenție a prea onoraților Domni preoți și comune bisericesti magazinul său bogat de recepții bisericesti, ca

feloane, steaguri, cruci, ripide, candelă, cadelnite, baldahine și icoane sante.

Posedăm cel mai mare deposit în obiecte bisericesti, și cu prețurile cele mai ieftine

Mare atelier pentru pregătirea de iconostase, tronuri, străni, amvoane, sfesnice dela simple până la cele mai scumpe.

Institut de auritură artistică pentru auritura de iconostase, tronuri, cadre și tot felul de ornamentică bisericască, cu prețurile cele mai avantajoase.

La cerere catalog de prețuri românesc se trimite gratuit.

Grosz Nagy Ferencz,

farma- **Debreczen** :: farmacia ::
cist. :: **Arany egyszaru**

Hajdusági
Bajuszpedrű.

Védjegy.

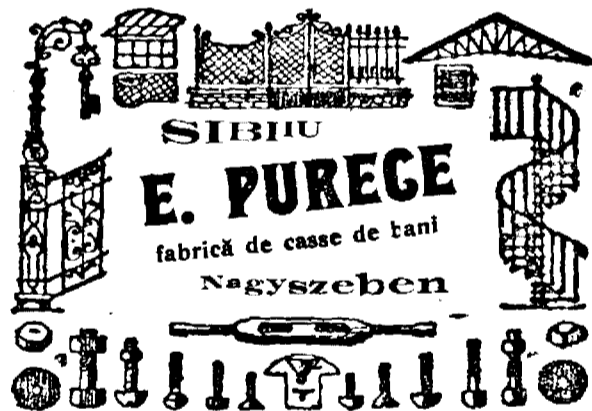
MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

SIBIU

E. PUREGE

fabrică de casse de bani
Nagyszeben

Recomandă fabricațiile sale

casse de bani

de orice mărime, struite din material mai bun și mai t

Recomandă de asemenea practicele (mașini)

● cuptoare de fert ●

în toate versiunile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă.

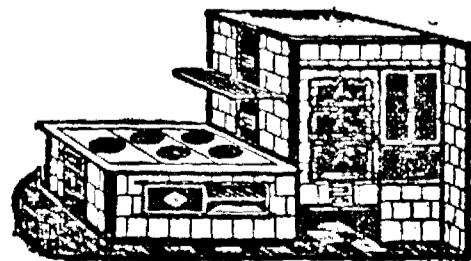
Atrage atențiunea on. public din localitate și din împrejurime asupra atelierului său de

lăcătușerie, ferărie și construcție

care-i cel mai mare din tot Sibiuul

și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă! Primesc orice fel de construcții atingătoare de această branșă, precum:

lucrări de ferărie la clădiri, portaluri, schele și grădini, fer, îngrădiri de fer la coridoare și balcoane, geamuri, uși de fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cismele, orice lucrări de ferărie și făurie și lucrări de bas-

Trimite gratis și francoziuni (proiecte de chise) pentru casse de bani, de fert etc.

Sibiu (Nagyszeben)
Rosenangergasse N